

السلامة

گذری برآرادی

با فتوحی

روز آزادی نرم افزار

فهرست مطالب

- ❖ مقدمه
- ❖ آزاد یا رایگان
- ❖ شرایط نرم افزار آزاد
- ❖ تاریخچه
- ❖ مثال هایی از نرم افزارهای آزاد کاربردی
- ❖ شماری از مؤسسات حامی نرم افزارهای آزاد
- ❖ کاربران و نرم افزارهای آزاد
- ❖ مجوزهای نرم افزار آزاد و دسته بندی
- ❖ مدل تجاری
- ❖ آزاد یا متن باز
- ❖ انیمیشن
- ❖ کلام آخر
- ❖ منابع

مقدمه

* امروزه آزادی بیش از پیش در مرکز توجه همگان

* مفهوم آزادی در مورد نرم افزارها و استفاده از آنها

نه تنها موضوعی جدید نبوده بلکه از سال‌ها پیش مورد توجه سازندگان و کاربران است

* هدف تشکیل سازمان‌ها: ایجاد آزادی در همه‌ی زمینه‌ها برای کاربران نرم-افزارها بود که را آزادی استفاده، توسعه، انتشار دوباره و ...

* انگیزه‌ی تشکیل سازمان‌ها: آرمان‌گرایی بوده و به منظور انتشار آزادی و تعاون

* آزادی بدون مرز ???

آزادی رایگان؟؟؟

Free Software

رایگان / بدون هزینه / آزاد / در دسترس / بدون محدودیت

*آزادی کاربران برای اجرا، کپی، توزیع، بررسی، تغییر و بهبود دادن نرم افزار

*در نسخه های مشتق شده ← پرداخت هزینه و خرید محصول مورد نظر
یا به صورت رایگان

شرایط نرم افزار آزاد:

این شرایط طبق تعریف بنیاد نرم افزارهای آزاد (Free Software Foundation) عبارتند از:

• کاربران باید اجازه داشته باشند که نرم افزار مورد نظر را برای هر قصد و منظوری اجرا کنند.

۱) کاربران باید اجازه داشته باشند نرم افزار را مطابق با نیازهای خود تغییر دهند.

۲) کاربران باید اجازه داشته باشند نرم افزار را مجدداً منتشر کرده و در اختیار دیگران قرار دهند.

۳) اگر کاربری نرم افزار را تغییر داد، باید اجازه داشته باشد آن را مجدداً منتشر کرده و در اختیار دیگران قرار دهد.

*** برای هر نرم افزار آزاد مجوزهایی برای رعایت شرایط فوق صادر میشود.**

تاریخچه ریچارد استالمن

- * آزمایشگاه هوش مصنوعی و علوم رایانه ام آی تی
- * سیستم عامل گنو (GNU) ژانویه ۱۹۸۴
- * بنیاد نرم افزارهای آزاد در اکتبر ۱۹۸۵
- * در سال ۱۹۸۹، اولین نسخه از اجازه نامه همگانی گنو
جی پی ال
- * عرضه پروانه بی اس دی در سال ۱۹۸۸
- * پروانه ام آی تی، پروانه آپاچی، پروانه آی اس سی، پروانه
همگانی موزیلا و ...

تاریخچه اریک ریموند

- * مقاله‌ای با نام کلیسای جامع و بازار (سال ۱۹۹۷)
- * بررسی اصول نرم‌افزارهای آزاد و مزایای آنها
- * کدهای منبع مرورگر اینترنتی شرکت ارتباطات
نت اسکپ

اساس توسعه مرورگر فایرفاکس و برنامه تاندربرد

مثال هایی از نرم افزارهای آزاد کاربردی

- لینوکس (هسته سیستم عامل های گنو/لینوکس و اندروید)
- داروین (هسته سیستم عامل های OS X و iOS)
- تعدادی از سیستم عامل های خانواده بی اس دی مانند فری بی اس دی، اپن بی اس دی، نت بی اس دی، دراگون فلی بی اس دی
- کامپایلر جی سی سی، کتابخانه زبان برنامه نویسی سی، کامپایلر کلنگ
- پایگاه داده های رابطه ای مانند: mysql، پست گر اس کیوال، برکلی دی بی
- زبان های برنامه نویسی مانند تی سی ال، روبی، پایتون، پرل و پی اچ پی
- مرورگر وب فایرفاکس (Firefox) و کرومیوم
- مجموعه اداری لیبره آفیس و آپن آفیس
- میزکار کی دی ای (KDE)، ال اکس دی ئی (LXDE)، اکس اف سی ئی (XFCE)، و گنوم (Gnome)
- برنامه های حروف چینی مانند تک، لاتک، فارسی تک، و زی پرشین
- نرم افزارهای مدیریت محتوا مانند جوملا (Joomla!)، پی اچ پی - نیوک (PHP-Nuke)، زیکولا (Zikula)، مامبو (mambo)، وردپرس (wordpress)، دروپال (drupal)
- نرم افزارهای ساخت انجمن (Forum) مانند پی اچ پی بی بی (phpbb)، اس ام اف (smf)، یاب (YaBB) و فروم (phorum)
- ویرایشگرهای متن ویم و ایمکس

شماری از مؤلفات حامی نرم افزار آزاد

*بنیاد نرم افزارهای آزاد (Free Software Foundation) :

- سازمان ناسودبر
- ماه اکتبر سال ۱۹۸۵ میلادی
- توسط ریچارد استالمن
- حمایت از جنبش نرم افزار آزاد و به ویژه پروژه گنو
- سازمانی برای محافظت و ترویج نرم افزارهای آزاد
- مشخص کردن تعریف و شرایط نرم افزارهای آزاد

شماری از مؤلفات حامی نرم افزار آزاد

* سازمان پروژه‌ی گنو:

- در سال ۱۹۸۴

- هدف: ایجاد سیستم‌عاملی کامل و آزاد شبیه به یونیکس

- به وسیله ریچارد استالمن

- GNU مخفف «GNU's Not Unix»

- گنو/لینوکس ← استفاده از هسته مرکزی لینوکس

- گنو هرد ← هنوز در حال توسعه تا رسیدن به سطح پایدار

- گنو دارای پروانه‌هایی است که از جمله‌ی آن‌ها پروانه‌های GNU

GPL (GNU General Public License) هستند که

پراستفاده‌ترین پروانه‌های نرم‌افزارهای آزاد هستند

شماری از مؤلفات حامی نرم افزار آزاد

* سازمان پروژه‌ی گنو:

دلایل مختلف استفاد مردم از سیستم عامل‌های آزاد
همانند لنو/لینوکس:

قدرتمندی سیستم
قابل اعتمادی

به سادگی قادر به تغییر دادن نرم افزارند

دلایل کاربردی

کاربران و نرم افزار آزاد

- ✓ استفاده از آن
- ✓ در صورت لزوم توسعه دادن آن
- ✓ در صورت داشتن خطاهای احتمالی اصلاح آن
- ✓ امکان انتشار نسخه های اصلاح شده ی خود

* لازم به ذکر است که استفاده کردن از نرم افزارهای آزاد و انتشار نسخه های اصلاح شده همه می بایست تحت مجوزهای (پروانه های) صادر شده از طرف صاحبان اولیه و اصلی نرم افزارها باشد

مجوزهای نرم افزارهای آزاد و دستهبندی

۱. داشتن یا نداشتن پروانه کپی رایت

* کپی رایت یا کپی رایت؟؟

* نوعی بازی با واژگان انگلیسی

* واژه‌ی left در مقابل واژه‌ی right

Copyright; All Wrongs Reserved

A circular logo with a black background. At the top, the text "RESPECTS YOUR" is written in white, uppercase letters. In the center is a white bell. Below the bell, the word "FREEDOM" is written in large, bold, white, uppercase letters. At the bottom, the URL "fsf.org/ryf" is written in white, lowercase letters.

*مشتقات آنها نیز باید به صورت نرم افزار آزاد

نرم افزارهای آزاد بدون کپی رایت:

*تاکیدی بر آزاد یا انحصاری بودن مشتقات خود ندارند

permissive *«سهل گیرانه» یا

*مثال: پروانه‌ی ام‌آی‌تی و پروانه‌ی بی‌اس‌دی

۲. پروانه‌های کتابخانه‌ای

* مسئله پیوند دادن کتابخانه‌ها

* کتابخانه‌های اشتراکی، توسط نرم‌افزارهایی که از یک پروانه غیر مشابه استفاده می‌کنند، پیوند زده شوند

* محدودیت جی‌پی‌ال ← پروانه ال‌جی‌پی‌ال

۳. دارای دامنه عمومی (Public Domain)

- * بر روی دامنه عمومی منتشر می شوند
- * دارای کپی رایت نیستند

۴. سبک گسترانه (BSD-style) (permissive)

* پروانه های بی اس دی

* دارای قوانین مشخصی برای انتشار نیستند ← (copy free)

* انتشار به صورت دارای کپی رایت برای رد کردن گارانتی

* به صورت انحصاری یا متن بسته

* انگیزه ی آزاد نبودن نرم افزارها

مدل تجاری

آیا پاسخ به این سوال که سرمایه و هزینه‌ی تولید این نرم‌افزارها چگونه تأمین می‌شود واضح به نظر می‌رسد؟!

*مدل‌های تجاری نرم‌افزارهای آزاد بر ارزش افزوده بر کاربردها، آموزش، مجوزها، مجتمع کردن آنها، شخصی‌سازی و... استوار هستند

*نرم‌افزارهای آزاد همچنین نقش مهمی در گسترش اینترنت و شبکه‌ی جهانی وب و شرکت‌های دات‌کام (dot-com) دارد

*زیست اقتصادی نرم‌افزارهای آزاد توسط شرکت‌هایی چون IBM, Red Hat, Sun Microsystems مشخص می‌شود

*عدم تضرر از لحاظ مالی بلکه سوددهی

آزاد یا متن باز؟

* کد منبع (source code) آن برای همگان قابل دسترسی:

- از اهداف اصلی تولیدکنندگان نرم افزارهای متن باز

- عدم انعکاس تمام اهداف نرم افزار متن باز (OSS)

* تعاریف و شرایط:

از دیدگاه مؤسسه پیگمان متن باز (the Open Source Initiative)

سازمانی همانند بنیاد نرم افزارهای آزاد اما در حوزه‌ی متن باز

آزادی متن بنز؟

شرایط عبارتند از:

- نرم افزار باید قابل توزیع مجدد باشد (چه به صورت رایگان، چه در ازای دریافت مبلغی پول)
- نرم افزار باید شامل کد منبع باشد و این کد منبع را باید بتوان تغییر داد و مجدداً منتشر کرد.
- مجوز نباید در برابر افراد یا گروه خاصی تبعیض قائل شود.
- مجوز نباید کاربر را برای رسیدن به یک هدف خاص محدود کند.
- مجوز نباید مختص به یک محصول خاص باشد.
- مجوز نباید نرم افزارهای دیگری که به همراه نرم افزار مورد نظر عرضه شده اند را محدود کرده و تحت تاثیر قرار دهد. برای مثال اگر چند نرم افزار بر روی یک دیسک منتشر شدند، مجوز نباید اصراری بر روی متن باز بودن آنها داشته باشد.
- مجوز نباید تکنولوژی خاصی را محدود کند.

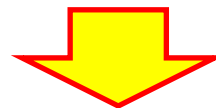
*** در واقع مجوزهای صادر شده برای نرم افزارهای متن باز از طرف تولیدکنندگان باید شرایط فوق را رعایت کنند.**

آزاد یا متن بنز؟

اشتباه

نرم افزارهای متن باز از پروانه‌ی GNU GPL استفاده نمی‌کند

نرم افزارهای آزاد از این پروانه استفاده می‌کند

پس نرم افزارهای آزاد و متن باز شباهت بسیاری به یکدیگر دارند

آزاد یا متن باز؟

دلیل شکلگیری نرم افزارهای متن باز:

* تمام کاربران و توسعه دهندگان نرم افزار آزاد با اهداف جنبش نرم افزار آزاد موافق نبودند

* در ۱۹۹۸ گروهی از جامعه نرم افزار آزاد جدا شدند تا کمپین دیگری به نام "متن باز" را آغاز کنند

* اصطلاح برای جلوگیری از سوء تفاهم در مورد عبارت "نرم افزار آزاد"

software libre یا libre software

واژه‌ی متن باز در سال ۱۹۹۷

جایگزینی

آزادی متن بنز؟

دلایل کاربران برای استفاده از نرم افزار متن بنز:

- داشتن کنترل بهتر بر اینگونه نرم افزارها
- به دلیل در دسترس بودن کدها به آنها کمک می کند برنامه نویسان بهتری شوند.

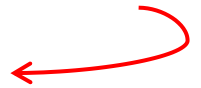
- سیاست های توزیع نرم افزارهای متن باز
- پایداری اینگونه نرم افزارها از نظر امنیتی

آزاد یا متن باز؟

یک تفاوت آزاد یا متن باز بودن:

نرم افزار آزاد متن باز است اما نرم افزار متن باز لزوماً آزاد نیست
چرا که لزومی برای رعایت سایر آزادی ها را ندارد

پایه ی این دو بر ارزش های اساساً متفاوتی است:
متن باز

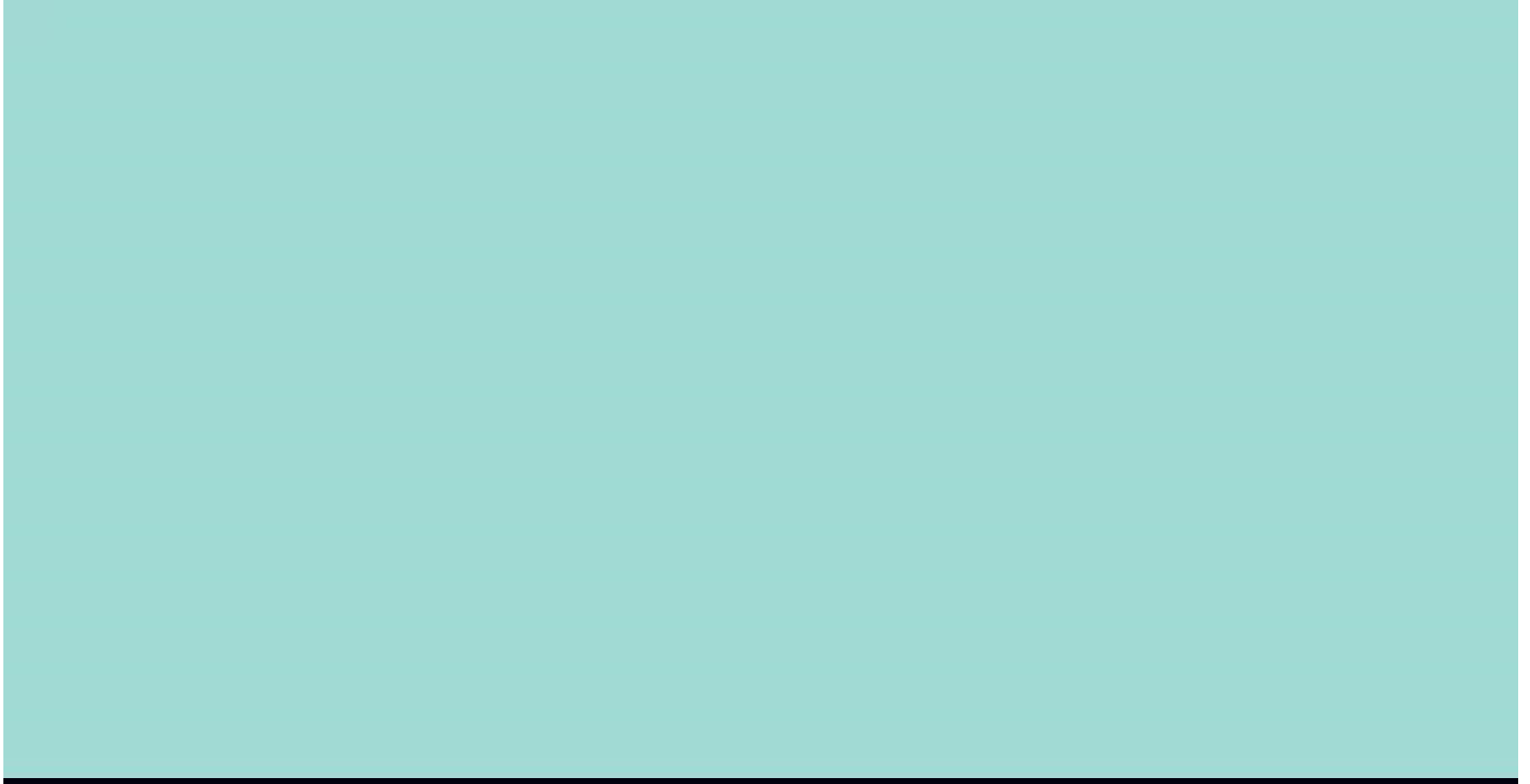
یک روش توسعه است
روشی برای ساخت نرم افزاری "بهرتر" تنها از دیدگاه کاربردی
نرم افزار آزاد

یک جنبش اجتماعی است } امری اخلاقی
نرم افزار غیر آزاد یک مشکل اجتماعی

انیمیشن

کلام آخر

*اندیشه جنبش نرم افزار آزاد

کاربران مستحق داشتن آزادی برای ساختن جامعه
همچنین آزادی برای ساختن جامعه خود

*مهم بودن واژه‌ی آزادی و آزاد برای فرد و جامعه

اشتراک گذاری و همکاری

*عدم تضرر از لحاظ مالی بلکه سوددهی

*احساس مسئولیت کاربران و سازندگان نرم افزارها در
قبال تعاریف و شرایط نرم افزارهای آزاد

**Free Software
Free Society**

- <http://forum.iranphp.org>
- <http://www.gnu.org/>
- <http://javabyab.com/>
- [https:// wikipedia.org/](https://wikipedia.org/)
- <https://fa.wikiquote.org/wiki/>
- <https://jxself.org/what-is-copyleft/>
- <http://opensource.com/>
- http://www.linfo.org/open_source/
- <http://www.fsf.org/>

با تشکر از توجه شما